

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/V/KBO/2007/173

BETREFT: Basisonderwijs: Bijdrage voor elementaire leerbehoeften.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangstdatum: 03.09.2007

1.2 Verzoeker

Ouders van een leerling.

1.3 Betrokken school

- Directeur van een school.
- Schoolbestuur.

1.4 CZB

- Een mail werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 3 september 2007.
- Bij mail en brief van 17 september 2007 werden de betrokken partijen geïnformeerd over de zittingsdag.
- Het standpunt van 19/09/2007 van het schoolbestuur werd op 21/09/2007 doorgemailed naar verzoeker. Op 03/10/2007 werden verder stukken ingediend door de school.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

- Met de opendeurdag op 30 augustus kreeg de dochter van verzoeker, die naar het tweede leerjaar gaat, een briefje mee waarop stond wat ze mochten meebrengen. Ouder van de leerling vroeg hoe het zat met een vulpen en kreeg als antwoord dat ze die toch al van vorig jaar hadden.
- Ook staat er in het schoolreglement terug vermeld dat geen drinken mag mee genomen worden naar school. Dit werd twee jaar geleden als eens aangekaart en toen is het een jaar veranderd.

- Moeten de tijdschriftjes waar de kleuters dagelijks mee knutselen ook kosteloos aangeboden worden, deze zijn wel niet verplicht.

3. STANDPUNTEN ANTWOORDENDE PARTIJ

- Kosteloos onderwijs:

Moet de school voor ieder kind, ieder jaar een vulpen aankopen.

Ouders kopen graag een eigen pen, maar de school zorgt ervoor dat wie geen pen heeft, er gratis eentje krijgt. Verder werd het schrijfgerei net zoals de voorbije jaren bij het begin van het schooljaar gratis aan de kinderen gegeven (potlood, balpen, lat...). Bijdragen die de ouders betalen staan opgelijst in het schoolreglement vermeld.

- Tijdschriftjes op school:

De school verplicht niemand tot het kopen van de tijdschriftjes, wanneer er af en toe mee geknutseld wordt (zeker niet dagelijks of wekelijks) dan zorgt de school ervoor dat de kleuters, die de tijdschriftjes niet aankochten, gratis het nodige materiaal krijgen om aan de knutselactiviteiten deel te nemen.

- Drank op school:

Op de website van de school staat sinds eind augustus wel de juiste versie met het toelaten van drank op school. Er is vanuit de school ook nog geen opmerking gemaakt tegen kinderen die een drankje meebrachten van thuis.

Eind deze week verschijnt op school het infoboekje waarin een rechtzetting zal opgenomen worden.

4. ZITTING VAN DE COMMISSIE

4.1 Datum en uur

8 oktober 2007, 13u.

5 november 2007, 12u.30

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

Walter Cools, Marc Henri Cornely, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Ouders van een leerling.
- Directeur betrokken school.

5. ADVIES

5.1 Regelgeving

* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor:

- 1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;
- 2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;
- 3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

Artikel 76

Ieder schooljaar krijgen de schoolbesturen een werkingsbudget voor de werking, de uitrusting, het groot onderhoud van hun scholen, voor het werken aan rationeel energiegebruik in hun scholen en tegemoet te komen aan de kosteloosheid als vermeld in artikel 27.

Bij de aanwending van het werkingsbudget moet ieder schoolbestuur rekening houden met een gelijke behandeling van al zijn gefinancierde of gesubsidieerde scholen en van al zijn leerlingen.

* Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende het zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.

* Omzendbrief BaO/2007/5 van 22 juni 2007 betreffende de kostenbeheersing in het basisonderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Advies

Algemeen

Internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn in het kader van de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld gevraagd mag worden maar betekent wel dat er geen inschrijvingsgeld gevraagd mag worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is in het kader van het realiseren van eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen.

Aanvullend aan het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen er onderwijsactiviteiten en een dienstverlening voor leerlingen georganiseerd worden die niet noodzakelijk zijn in het kader van het realiseren van de eindtermen of het nastreven van ontwikkelingsdoelen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Hiervoor geldt het principe van de kosteloosheid voor het basisonderwijs niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht is en waarvoor een bijdrage aan de ouders gevraagd kan worden.

De Commissie zorgvuldig bestuur wijst op het decreet van 6 juli 2007 en de erbij horende omzendbrief van 22 juni 2007 inzake de kostenbeheersing in het basisonderwijs. De bedoeling van de aanvullende bepalingen inzake bijdrageregeling in het basisonderwijs is om de ouders meer garantie te geven op minder kosten en de ouders en scholen duidelijkheid te verschaffen over wat kosteloos moet worden aangeboden. Meteen kregen de schoolbesturen in juni 2007 bijkomende financiële middelen om de kostenbeheersing te realiseren: nl. 45 euro per leerling per jaar voor alle leerlingen kleuter- en lager onderwijs. Dit houdt in dat het werkingsbudget eerder voor kostenbeheersing dient aangesproken te worden dan voor andere schooluitgaven. Keerzijde van deze bijkomende inkomsten is dat de school vanaf 1 september 2007 bij de ouders geen kosten meer aanrekenen voor hetgeen noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen. Het Vlaams Parlement heeft met het decreet van 6 juli 2007 een lijst vastgelegd van wat de basisschool gratis ter beschikking moet stellen van de leerlingen. De aangevulde regelgeving houdt in dat de school aan de ouders geen bijdrage mag vragen voor handboeken, schriften, werkboeken, kopieën, software, woordenboeken, kinderliteratuur, knutselmateriaal, meetmateriaal, schrijfgereï, tekengerei, agenda's, muziekinstrumenten, lees- en rekenmateriaal. De materialen moeten kosteloos ter beschikking gesteld worden.

Herbruikbare materialen blijven in principe eigendom van de school. De school kan bepalen waar deze materialen moeten worden bewaard. Ze kan die, voor zover ze niet meer gebruikt worden in klassenverband of tijdens de vakantieperiodes, terug opvragen bij de leerlingen.

Voor zover ze nodig zijn voor het huiswerk, moet het materiaal kunnen worden meegenomen door de leerlingen. Bij de gewone slijtage na een zekere tijd bezorgt de school een nieuw exemplaar. Bij verlies of zware beschadiging door de fout van de leerling geldt de kosteloosheid niet en kan een kost aangerekend worden. Het is wenselijk dat de school over dit alles duidelijk communiceert.

Naast de internationale en nationale verplichtingen inzake kosteloosheid basisonderwijs is er artikel 76 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Dit laatste houdt een duidelijke verantwoordelijkheid van het schoolbestuur in voor een basisuitrusting bij de opstart van een schooljaar en de verdere werking (ervan).

Het artikel 76 van het decreet basisonderwijs is met ingang van 1 september 2007 aangepast. De schoolbesturen krijgen een werkingsbudget om onder meer tegemoet te komen aan de kosteloosheid voor het basisonderwijs.

De regelgeving is zo opgesteld dat de basisscholen over enige ruimte beschikken om het principe van de kosteloosheid concreet in te vullen aangepast aan de eigen schoolcultuur. Het schoolbestuur stelt de materialen in voldoende mate ter beschikking. Dit betekent niet dat het materiaal per leerling geïndividualiseerd wordt. Het is wel een plicht van de school om ervoor te zorgen dat alle leerlingen beschikken over het materiaal noodzakelijk in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen.

Bij het uittekenen van het schoolbeleid ter zake moeten de scholen uitgaan van de fundamentele doelstelling van het decreet dat er in bestaat de gelijke kansen voor alle leerlingen te waarborgen. De decreetgever laat de mogelijkheid open dat de scholen aanvaarden dat de leerlingen eigen materiaal waar ze een zekere voorkeur voor hebben, meebrengen naar school. De school dient er evenwel van bewust te zijn dat hierin een ernstig risico gelegen is voor sociale druk en voor een gevoel van achterstelling bij leerlingen van wie de ouders niet in staat zijn om eigen materiaal aan te schaffen of die om principiële redenen daarvan afzien. Bij de uitwerking van het beleid moet de school er zorgvuldig over waken dat van de gekozen werkwijze voor het verplicht ter beschikking stellen van het materiaal geen negatieve druk op ouders en leerlingen uitgaat.

Toepassing

De Commissie zorgvuldig bestuur vraagt de school dan ook haar werkwijze aan te passen aan de bijkomende regelgeving inzake kostenbeheersing.

In de communicatie met de ouders moet het schoolbestuur, de directie en de leerkrachten ervan uitgaan dat in eerste instantie, het materiaal opgesomd in het decreet van 6 juli 2007, aangeboden wordt door de school. Niet omgekeerd, waarbij aan de ouders gevraagd wordt zelf het materiaal aan te kopen.

De organisatie van de school dient in de toekomst van die aard te zijn dat bij de aanvang van het schooljaar voldoende materiaal dat noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen, aangekocht en verdeeld wordt, en dat het tevens beschikbaar is voor de leerlingen die erom vragen. Voor zover het materiaal (o.a. schrijfgerei) nodig is in de klas beschikt de leerling aldaar te allen tijde over het nodige. Voor zover het materiaal (o.a. woordenboek, passer) nodig is voor het maken van het huiswerk moet de leerkracht dit meegeven met de leerling.

In de lespraktijk dient de houding van de leerkrachten van die aard te zijn dat er geen nieuwe (psychologische) drempels voor kwaliteitsvol onderwijs gelegd worden door per les sommige leerlingen een uitdrukkelijke vraag te laten stellen naar materiaal. Verder kan het niet de

bedoeling zijn om een verschillende (onderwijs)behandeling van leerlingen te voeren op basis van het al of niet inroepen van de rechten inzake kosteloos basisonderwijs.

De Commissie zorgvuldig bestuur is niet bevoegd inzake de terugbetaling door de school van kosten die de ouders gemaakt hebben in strijd met de decreetgeving inzake kosteloosheid basisonderwijs. Hier geldt de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken.

In dit dossier blijkt dat een vulpen een verplicht werkinstrument is in de klas. Voor permanent gebruik in de klas doorheen het schooljaar en eventueel voor meerdere schooljaren bezorgt de school dan ook een vulpen aan de ouders/leerlingen die er in het begin van het schooljaar om vragen. Bij voorkeur houdt de betrokken leerling de vulpen bij.

Voor zover ze nodig is voor het huiswerk, wordt het materiaal voor het realiseren van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen (vulpen) meegenomen door de leerlingen. Bij (de) gewone slijtage (na een zekere tijd) bezorgt de school een nieuw exemplaar. Bij verlies of zware beschadiging door de fout van de leerling geldt de kosteloosheid niet en kan een kost aangerekend worden. De school blijft eigenaar van het materiaal voor het realiseren van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen (vulpen) en kan het, voor zover het niet meer gebruikt wordt in klasverband of tijdens de vakantieperiodes, terugvragen aan de leerlingen.

De Commissie zorgvuldig bestuur herhaalt haar standpunt dat er voor tijdschriften die verplicht in de klas door alle leerlingen worden gebruikt niet verplicht aangerekend worden bij de ouders. (CZB/KL/KBO/2005/104 van 02/02/2005). De school bevestigt dat ze geen ouders verplicht om tijdschriften aan te kopen. Wanneer ermee geknutseld wordt, zorgt de school dat alle leerlingen over het nodige materiaal beschikken.

Voor wat betreft drank op school wijst de Commissie zorgvuldig bestuur op haar voorgaande beslissingen (CZB/V/GZ/2002/6 van 03/02/2003; CZB/V/KBO/2005/109 van 03/10/2005). De dranken die toegelaten zijn op school, hoe beperkt ook, kunnen door de ouders worden meegegeven aan hun kinderen.

Uit de ingediende stukken blijkt dat het beleid van de school hiermee in overeenstemming is.

Brussel, 5 november 2007

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter